

TÄHYSTYSLENTO-OHJE (oletus: Häätäkeskuksissa on käytössä ERICA-tietojärjestelmä)

1. Tähytyslennot suoritetaan Liikenne- ja Viestintävirasto Traficommin kulloinkin voimassa olevien ilmailumääräysten ja tämän ohjeen mukaisesti.

2. Lentotarpeen määrittelijä

Oma-aloitteisten tähytyslentojen (H371) tarpeen määrittelee tukikohdan päällikkö tai päivystävä lentäjä kohdan 3 perusteella. Epäselvissä tapauksissa luvan tähytyslentojen suorittamiselle antaa arkisin virka-aikana Pohjois-Suomen aluehallintoviraston pelastusviranomaisena. Yhteystiedot: Kurttila 029 501 7xxx, Kurvinen 029 501 7xxx, Ryyänen 029 501 7xxx ja Tallberg 029 501 7xxx

3. Tähytyslentotarpeen (H371) määrittäminen metsäpaloindeksin perusteella

Tähytyslentoja ei suoriteta sateella, eikä sateen uhan ollessa ilmeinen suunnitellun lennon aikana. Sateen uhka on ilmeinen, mikäli reitin alueelle suunnitellun lennon ajaksi on tulossa saderintama ja reittikohtaisen indeksin arvo saman päivän illan klo 21 ennusteessa putoaa alle 3,8.

Tähytyslentoja lennetään Ilmatieteen laitoksen Ilmanet -palvelusta saatavan reittikohtaisen metsäpaloindeksin noustua kullekin reitille erikseen määrättyyn raja-arvoon tai sen yläpuolelle, vallitsevan palovaaran mukaisesti 1-2 lentoa päivittäin.

- liitteessä 1.4 määritellään reiteittäin metsäpaloindeksiin perustuva lentoon lähtöraja yhdelle päivittäiselle lennolle ja erikseen raja-arvo kahdelle päivittäiselle lennolle.
- liitteessä 1.4 erikseen määrätyn lentoreitin valmiiksi laskettu reittikohtainen metsäpaloindeksi kello 13 määrittelee päivän ensimmäisen lennon tarpeen.
- päivän toisen lennon tarve määräytyy reitille valmiiksi lasketun kello 17 reittikohtaisen metsäpaloindeksin perusteella.

Pohjois-Suomen aluehallintovirastolla on oikeus muuttaa tähytyslentojen lentoonlähdön indeksirajoja sopimuskauden aikana.

4. Ilmoitus tähytyslennosta häätäkeskukseen

Jokainen tähytyslento ilmoitetaan reitin alueen häätäkeskukseen. Lentoilmoitus häätäkeskukseen tehdään kiitotien päässä juuri ennen tapahtuvaa lentoa **häätänumeroon 112. Lentoilmoitus sisältää vain reitin tunnuksen, reitin metsäpaloindeksin ja arvioidun lentoon lähtöajan.**

Mikäli lentokone tai varalentokone joutuu tekemään välilaskun, lento päättyy välilaskuun. Ennen lennon jatkumista tehdään häätäkeskukseen uusi lentoilmoitus.

Päivän toisen lennon osalta lentoilmoitus häätäkeskukseen tehdään vasta ensimmäisen lennon päätyttyä.

5. Lentoaikataulu

Päivittäisten tähytyslentojen suorittamisessa tulee noudattaa seuraavaa ohjeaikataulua:

- a) yksi reittilento päivittäin, lento-olähtöaika on klo 14.00–18.00 välillä
- b) kaksi reittilentoa päivittäin, ensimmäinen lento lennetään klo 14.00–18.00 ja toinen lento lennetään klo 17.00–21.00

6. Epäselvien savuhavaintojen ja ukonilmojen jälkeiset tiedustelulennot (H372)

Hätäkeskus hälyttää pelastuslaitoksen tehtäväkoodilla "420 – savuhavainto" saatuaan ilmoituksen epäselvästä savuhavainnosta. Mikäli savun alkuperää ei saada selville tai savun paikantamisessa maasta käsin on ongelmia, voi pelastusviranomaisen antaa hätäkeskukselle tehtäväksi hälyttää ilma-aluksen. Epäselvän savuhavainnon selvittäminen voidaan suorittaa lentotiedusteluna, mikäli pelastusviranomaisen niin päättää. On huomioitava, että pelastusviranomaisen ei voi esittää koskaan lento-pyyntöä suoraan tähystyskoneelle.

Ukonilmojen jälkeen alueen pelastusviranomaisen (päivystävä palomestari tai päivystävä päällikkö) harkinnan perusteella voidaan tarvittaessa suorittaa erillinen tähystyslento (tiedustelulento H372). Pelastusviranomaisen antaa hätäkeskukselle tehtäväksi hälyttää ilma-aluksen.

Pelastusviranomaisen pyynnöstä hätäkeskus hälyttää ilma-aluksen savuhavainnon tai ukonilmojen jälkeiselle tiedustelulennolle tehtäväkoodilla H372. Hätäkeskuksen hälyttäessä ilma-aluksen suorittamaan tiedustelulentoa, lähettää hätäkeskus sen palveluntuottajan, jonka reitin alueelta havainto on tullut, päivystävän lentäjän ja tukikohdan päällikön matkapuhelinnumeroon puhesyntetisaattorihälytyksen sekä Virve-päätelaitteeseen tekstiviestin "H372 savuhavainnon tarkistus". Viestissä ilmoitetaan myös pelastuslaitoksen yhteyshenkilön puhelinnumero. Hätäkeskus voi hälyttää myös lähimmän tähystyskoneen tiedustelulennon suorittamiseen.

Palveluntuottajan tulee kuitata viesti 10 minuutin kuluessa vastaanotetuksi soittamalla hätänumeroon 112 ja pyytää muuttamaan tehtävän statuksen vastaanotetuksi. Kuittaus on merkki siitä että, palveluntuottaja on valmis lähtemään savuhavainnon tai ukonilman jälkeiselle tiedustelulennolle viimeistään yhden tunnin kuluessa hälytyksestä. Mikäli hätäkeskus ei saa kuittausta, hätäkeskus hälyttää seuraavaksi lähimmän palveluntuottajan vastaavasti.

Mikäli palveluntuottaja ei pysty lähtemään lentoon yhden tunnin kuluessa hätäkeskuksen hälytyksestä, on palveluntuottajan ilmoitettava siitä heti hälytyksen saatuaan hätänumeroon. Hätäkeskus hälyttää alueen pelastusviranomaisen niin päättäessä seuraavaksi lähimmän ilma-aluksen.

7. Muut lennot (H373 ja H374)

PSAVIn hyväksymistä pelastuslaitoksen tilaamista harjoituslennoista tehdään lentoilmoitus kohdan 4 mukaisesti tai hätäkeskus hälyttää ilma-aluksen kohdan 6 mukaisesti tehtäväkoodilla H373 ja tekee lennosta tehtävälomakkeen. Harjoituslennot korvataan lentotähystykseen varatuista määrärahoista.

Tähystyskoneet ovat käytettävissä myös pelastustoimen muihin tiedustelu- ja johtamistehtäviin. Tällaisia tehtäviä voivat olla esim. myrskyvahinkojen kiireelliset tiedustelulennot (H373) ja sammutustoiminnan johtolennot (H374). Nämä lennot eivät ole tähystyslentoja, eivätkä kuulu tähän hankintaan.

8. Havainnon paikantaminen, siitä ilmoittaminen ja paikalta poistuminen

Tähystyslennolla, savuhavainnon tai ukonilmojen jälkeisellä tiedustelulennolla havaittu maastopalo tai muu tulipalo paikannetaan ensin. **Palosta tehdään aina ilmoitus hätäkeskukseen soittamalla hätäpuhelu 112 Suomi -sovelluksen kautta.**

Hätäkeskuslaitoksen ruuhkaohjeen mukaan on mahdollista, että Erica- järjestelmässä 112-puheluun vastataan 20 sekunnin odotuksen jälkeen muusta kuin reitin alueen kotihätäkeskuksesta esim. Keravan hätäkeskuksesta.

Soitettaessa hätäkeskukseen 112 Suomi -sovelluksella onnettomuuspaikan koordinaatit tulevat puhelun mukana automaattisesti hätäkeskuspäivystäjälle. Hätäkeskuspäivystäjä varmentaa onnettomuuspaikan kartalta keskustelemalla tehtävänjohtajan/tähystäjän kanssa. Varayhteytenä onnettomuuspaikan koordinaattien lähettämisessä käytetään Virven sijaintitietoa, josta annetaan erillinen ohje.

112 Suomi -sovellus on ladattavissa ilmaiseksi Windows-, Android-, iPhone- ja Jolla-puhelimiin sovelluskaupoista¹. palveluntuottaja vastaa siitä, että sillä on 112 Suomi -sovelluksen kanssa yhteensopiva älypuhelin. Soittaja paikannetaan satelliittipaikannuksella eli sovellus toimii kaikkialla Suomessa. Puhelimen seuranta tai jäljitys on mahdollista vain hätäpuhelun aikana.

Suosittelavaa on, että lentokoneissa ja varalentokoneissa käytetään päivystyspuhelinä. Hätäkeskus näkee heti miltä reitiltä yhteydenotto tulee ja päivystysnumero on samalla Virven varayhteys pelastusviranomaisien suuntaan.

Pyydetyllä savuhavainnon tiedustelulennolla (H372) **löydetystä muusta savusta ja sen lähteestä**, mikä ei vaadi pelastustoimen yksiköiden lisähälyttämistä, ilmoitetaan aina XXX PE LENTO -puheryhmässä reitin alueen pelastusviranomaiselle (päivystävä palomestari tai päivystävä päällikkö). Tällaisia savuja voivat olla esim. kulkuksesta tai Venäjältä laajalle levinneet savut. Lennon päättymisen jälkeen hätäkeskukseen ilmoitetaan statukseksi "Vapaa asemalla", joka on riittävä tieto hätäkeskukseen.

Alueen pelastusviranomaisella on antaa ilma-alukselle luvan poistua tilannepaikalta.

Todettuun maastopaloon liittyvä lyhytkestoinen opastuslento tai viranomaisen pyynnöstä toteutettu odottaminen ilmassa sisältyy lentosuoritukseen ja se korvataan metsäpalojen lentotähystykseen varatuista määrärahoista.

Metsäpalovaroituksen voimassa ollessa nuotion sytyttäjälle tai kulottajalle pudotetaan ilma-aluksesta viestikapula, jossa ilmoitetaan, että nuotion tai muun avotulen teko on kielletty metsäpalovaroituksen voimassa ollessa.

9. Virve-viestintä tähystyslentotoiminnassa

Lentotoiminnassa viestiliikenteen **pelastustoiminnan johtajaan** on tapahduttava voimassa olevan Pelastustoimen Virve-viestiohjeen mukaisesti seuraavin poikkeuksin. **XXX PE LENTO -puheryhmää käytetään pelastusviranomaisen kutsupuheryhmänä.**

¹ Tilanne 30.11.2018.

Yhteydenotto ilma-aluksesta hätäkeskukseen tehdään älypuhelimella soittamalla 112:een. Mikäli hätäkeskus tarvitsee lennon aikana yhteyden ilma-alukseen, ottaa se yhteyden Virvellä XXX PE INFO-puheryhmässä. Reittien Virve -päätelaitteisiin jätetään XXX PE INFO -puheryhmät hätäkeskusten yhteydenottoja varten ja ilma-alusten varayhteyksiksi.

Tarvittaessa hätäkeskusten Virve -kutsutunnukset ovat:

Reitit 1 ja 8	Turun hätäkeskus	Häke Turku
Reitit 2 ja 3	Porin hätäkeskus	Häke Pori
Reitit 4-7	Vaasan hätäkeskus	Häke Vaasa
Reitit 9, 11 ja 27-29	Kuopion hätäkeskus	Häke Kuopio
Reitit 22-26 ja 30-33	Oulun hätäkeskus	Häke Oulu

Reittien 1, 8 ja 9 Virve-laitteisiin on parametroitu KRV PE INFO-puheryhmä ja Keravan hätäkeskuksen kutsutunnus on Häke Kerava.

Lentoon lähdön status on "Matkalla" ja se ilmoitetaan Virve-päätelaitteella kiitotien päässä. Lennon päättymisen jälkeen statukseksi ilmoitetaan "Vapaa asemalla".